

4. 7. 2023

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Následky nedodržení obligatorní písemné formy ve světle dosavadní judikatury Nejvyššího soudu a možnosti využití elektronických prostředků (podpisů)

Tento článek se věnuje názoru Nejvyššího soudu, který byl konstantně potvrzen v několika jeho rozhodnutích.[1] Dle tohoto názoru i v případě nedodržení zákonem stanovené formy právního jednání je právní jednání podle § 582 odst. 1 věty první zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen "OZ") neplatné pouze tehdy, vyžaduje-li to smysl a účel právní normy upravující formu právního jednání.[2] Z toho vyplývá, že nedodržení zákonem stanovené písemné formy nevede vždy paušálně k (absolutní či relativní) neplatnosti konkrétního právního jednání. Vždy proto musíme posoudit smysl a účel jeho písemné formy.

Tento článek si klade za cíl zodpovědět následující otázky: (i) Jak je možné tento názor zasadit do kontextu využití elektronických prostředků v elektronickém právním styku? (ii) Jaké jsou následky nedodržení (smyslu a účelu) obligatorní písemné formy?_

Nejvyšší soud se v posledních letech několikrát zabýval formou právního jednání i zákonným požadavkem na úřední ověření podpisů. K významným rozhodnutím, které mají zásadní dopady i na využití elektronických podpisů, patří rozhodnutí velkého senátu Nejvyššího soudu ze dne 10. června 2020, sp. zn. 31 ICdo 36/2020. Nejvyšší soud se v tomto rozhodnutí zabýval výkladem ustanovení § 13 věta první zákona č. [90/2012](#) Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOK“), dle kterého vyžaduje smlouva uzavřená mezi jednočlennou společností zastoupenou jediným společníkem a tímto společníkem písemnou formu s úředně ověřenými podpisy.

Nejvyšší soud ve výše zmíněném rozhodnutí zdůraznil: „[...] že ne každé odchýlení od právní normy chránící veřejný pořádek lze bez dalšího kvalifikovat jako její porušení, resp. jako narušení veřejného pořádku.“[3] Vždy je proto třeba posoudit, zda odchýlné ujednání protirečí smyslu a účelu konkrétní právní normy, nebo zda je tento účel a smysl zachován, byť k tomu dochází prostřednictvím odchýlné úpravy.[4] Lze proto uzavřít, že nebude-li dodržen požadavek na smlouvu uzavřenou mezi jednočlennou společností zastoupenou jediným společníkem a tímto společníkem dle § 13 ZOK, musíme vždy zohlednit okolnosti konkrétního případu a posoudit, zda i přes odchýlení od právní normy nebyl naplněn smysl a účel právní normy v tomto ustanovení obsažené, i přes to, že jediný společník zvolil odchýlný postup od toho zákonem stanoveného.[5]

Chceme-li následovat myšlenkový proces Nejvyššího soudu, musíme nejprve zkoumat smyslem a účel ustanovení § 13 ZOK. Lze přisvědčit Nejvyššímu soudu, že smysl a účel tohoto ustanovení tkví v ochraně právní jistoty třetích osob. Zejména jsou tímto ustanovením chráněni věřitelé dané společnosti i věřitelé jediného společníka před nepoctivým jednáním společníka a zástupce v jedné osobě. V širším slova smyslu je tímto způsobem chráněno i celé podnikatelské prostředí. V případě jednočlenné společnosti totiž v praxi hrozí, že smlouvy uzavřené mezi společností (kterou zastupuje jediný společník) a tímto společníkem mohou být dodatečně „dle potřeby upravovány“. Může se

jednat o obsahové změny, změny v datu jejich uzavření, popř. zcela hraničním případem bude tvrzení o uzavření smluv v minulosti, k jejichž uzavření však vůbec nedošlo. Zákodárce si byl této hrozby vědom, a aby jí zabránil, tj. aby se dodatečně „nevytahovaly ze šuplíku“ smlouvy, které jsou ze své podstaty schopny negativně zasáhnout do práv třetích osob, zakotvil v ustanovení § 13 ZOK požadavek na písemnou formu (kterou má být zachycen obsah daného právního jednání) a úřední ověření podpisu (jímž bude možné prokázat přesné datum, kdy bylo právní jednání uzavřeno).[\[6\]](#)

Jak se výše uvedené závěry uplatní ve světle využití elektronických podpisů a rozvoje elektronického obchodního styku? To si nyní rozebereme na konkrétních příkladech využití elektronických prostředků. Při využívání elektronických prostředků k uzavření právních jednání v písemné formě si musíme být vědomi jejich výhod ale i nedostatků. Nejvyšší soud připustil, že za určité konstelace spojení elektronických prostředků, může být smysl a účel požadavku v § 13 ZOK naplněn a nedojde tak k narušení veřejného pořádku, i přesto že nebude dodržena požadovaná forma dle § 13 ZOK.

K tomu může dojít, např. podepíše-li se společnost zastoupená jediným společníkem a tento společník kvalifikovaným elektronickým podpisem. Kvalifikovaný elektronický podpis představuje prostředek, který zajišťuje ověření integrity podepsaného dokumentu.[\[7\]](#) To nám ale samo o sobě nestačí k naplnění smyslu a účelu požadavku v § 13 ZOK, protože ani kvalifikovaný elektronický podpis sám o sobě není schopen dát nám stoprocentní jistotu o přesné době svého vzniku. Je tomu tak proto, že kvalifikovaný elektronický podpis ze své podstaty nedokáže prokázat, že čas uvedený na elektronickém dokumentu (včetně času u elektronického podpisu) je pravdivý, neboť nastavení každého počítače umožňuje nastavit libovolný čas a datum. Časové razítko reaguje na tento nedostatek a snaží se ho odstranit prostřednictvím časového údaje, který obsahuje. To znamená, že časové razítko spojuje data v elektronické podobě s přesným časovým okamžikem.

Z toho vyplývá, že kvalifikovaný elektronický podpis představuje prostředek, který prokazuje identitu podepisující osoby a zajišťuje integritu elektronického dokumentu. Časový okamžik v časovém razítku nám následně dostatečně důvěryhodně určuje časový okamžik, ke kterému jsme schopni garantovat, že data v elektronické podobě (tzn. elektronický podpis) existovala. Spojení kvalifikovaného elektronického podpisu (který dostatečně prokazuje identitu podepisující osoby) a časového razítka (které zapečetí časový okamžik, kdy dané právní jednání existovalo) dle našeho názoru je schopno naplnit smysl a účel požadavku v ustanovení § 13 ZOK.

Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí zmiňuje spojení kvalifikovaného elektronického podpisu a kvalifikovaného systému elektronické identifikace podle zákona č. [250/2017](#) Sb., o elektronické identifikaci, ve znění pozdějších předpisů.[\[8\]](#) Tento kvalifikovaný systém v daném případě posílí identifikační funkci podpisu a vytvoří záznam v systému akreditovaných osob pro správu kvalifikovaného systému elektronické identifikace,[\[9\]](#) díky kterému bude možné prokázat časový okamžik vzniku právního jednání. Od roku 2021 je možné jako prostředek pro elektronickou identifikaci využít přihlašovací údaje k bankovní identitě.[\[10\]](#) Právní jednání, které bude uzavřeno prostřednictvím přihlašovacích údajů k bankovní identitě a následně podepsáno zaručeným elektronickým podpisem dle našeho názoru také naplní smysl a účel požadavku v ustanovení § 13 ZOK.

Závěr

1. Výše uvedené závěry mohou být vztaženy i na ostatní právní jednání, u kterých zákon vyžaduje písemnou formu. Vždy však budeme muset zkoumat, zda byl naplněn smysl a účel právní normy zakotvující požadavek na písemnou formu a zda odchýlným postupem opravdu dojde k narušení veřejného pořádku či nikoli. Výše uvedené závěry Nejvyššího soudu z posledních let dopadají i na využití elektronických podpisů a elektronický právní styk a otevírají dveře pro rozšíření jejich užívání v praxi, kde se zatím bohužel často setkáváme se zdráhavým a nejistým

postupem jednajících osob ale i advokátů.

2. Vždy je nutné zkoumat, zda smysl a účel právní normy upravující písemnou formu právního jednání vyžaduje, aby její nedodržení bylo stiženo neplatností. Ten samý smysl a účel právní normy vyžadující písemnou formu právního jednání bude dále zásadní i pro posouzení, zda bude konkrétní právní jednání za předpokladu nedodržení stanovené písemné formy stiženo neplatností relativní či absolutní. Korektivem pro absolutní neplatnost právního jednání, které odporuje zákonu, je zjevný zásah do veřejného pořádku dle § 588 věta první OZ.[\[11\]](#)
3. Je na místě se ptát, jaké budou mít výše uvedené závěry praktické dopady. Smluvním stranám je v soukromoprávním styku preventivně doporučeno jednat v souladu se zákonnou úpravou formy právního jednání. Pokud si zvolí odchýlný postup, měly by v každém případě jednat informovaně a být si vědomi, jaké elektronické prostředky a z jakého důvodu volí. Nejvyšší soud připustil, že určitá kombinace elektronických prostředků je sto zaznamenat obsah právního jednání a zaručit časový okamžik, v němž právní jednání vzniklo. Ve vztahu k ostatním soukromoprávním ustanovením, které obsahují požadavek na (přísnou) písemnou formu, je vždy nutné zkoumat, zda písemné forma neměla plnit i jiné funkce.

Mgr. Tereza Běhounková

P / R / K

ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

PRK Partners s.r.o. advokátní kancelář

Jáchymova 2
110 00 Praha 1

Tel.: +420 221 430 111

Fax: +420 224 235 450

e-mail: prague@prkpartners.com

[\[1\]](#) Např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2022, sp. zn. 27 Cdo 935/2022 a ze dne 10. června 2020, sp. zn. 31 ICdo 36/2020.

[\[2\]](#) Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2022, sp. zn. 27 Cdo 935/2022.

[\[3\]](#) Bod 51 rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 10. června 2020, sp. zn. 31 ICdo 36/2020.

[4] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. června 2020, sp. zn. 31 ICdo 36/2020.

[5] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. června 2020, sp. zn. 31 ICdo 36/2020.

[6] Bod 36 rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 10. června 2020, sp. zn. 31 ICdo 36/2020.

[7] Integritou dokumentu zde rozumíme následnou možnost spolehlivě rozpoznat, zda bylo s dokumentem, jakkoliv manipulováno a došlo k jeho změně, nikoli ve smyslu zabránění jakýmkoli změnám. Srov. např. PETERKA, J. Báječný svět elektronického podpisu. Praha: CZ.NIC, 2011, s. 68-69.

[8] Bod 54 rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 10. června 2020, sp. zn. 31 ICdo 36/2020.

[9] Seznam udělených akreditací pro správu kvalifikovaného systému elektronické identifikace je dostupný na stránkách Ministerstva vnitra České republiky k dispozici >>> [zde](#).

[10] Jedná se o službu BankID Sign.

[11] Srov. bod 35 rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2022, sp. zn. 27 Cdo 935/2022.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací – režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)